

ITER

Międzynarodowy Eksperymentalny Reaktor Termojądrowy - ITER

ITER (*International Thermonuclear Experimental Reactor*) jest flagowym projektem służącym realizacji europejskiej strategii na rzecz uzyskania zrównoważonych źródeł energii w przyszłości. Celem projektu ITER jest zademonstrowanie możliwości produkcji energii na drodze fuzji jąder lekkich pierwiastków (izotopów wodoru) w sposób całkowicie bezpieczny, przyjazny dla środowiska i ekonomicznie opłacalny. ITER jest konstruowany na podstawie porozumienia zawartego w 2006 r. między Euratomem a państwami trzecimi UE (Chiny, Indie, Japonia, Korea, Rosja, Stany Zjednoczone). Jako gospodarz projektu, Europa jest jedną ze stron finansujących koszty budowy ITERa (5/11). W lipcu 2010 roku, Rada Unii Europejskiej ograniczyła zobowiązanie Unii Europejskiej z tytułu koniecznego wkładu w budowę ITERa do 6,6 mld Euro.

W roku 2011 Europa została postawiona przed koniecznością podjęcia decyzji ws. podwyższenia zaangażowania finansowego Europy w budowę ITER w kolejnych latach. Komisja Europejska wystąpiła do Parlamentu Europejskiego i Rady z wnioskiem ws. decyzji zmieniającej porozumienie instytucjonalne w sprawie dyscypliny budżetowej i należytego zarządzania finansami w zakresie wieloletnich ram finansowych, w związku z dodatkowymi potrzebami dotyczącymi finansowania projektu ITER. Prace nad projektem zakończyły się przyjęciem, w grudniu 2013 r. Rezolucji Parlamentu Europejskiego określającej warunki zapewnienia dodatkowych środków na finansowanie projektu ITER w latach 2012 i 2013.

W związku ze zbliżającą się nową perspektywą finansową, Państwa Członkowskie zostały postawione przed koniecznością uzgodnienia mechanizmu finansowania projektu na dalszym etapie. W toku negocjacji uzgodniono, że dalsze finansowanie kolejnych faz realizacji projektu odbędzie się w ramach Wieloletnich Ram Finansowych 2014-2018 na podstawie dodatkowego programu badawczego w trybie art.7 Traktatu Euratom. Decyzja w tej sprawie została przyjęta przez Państwa Członkowskie w grudniu 2013. W związku z decyzją, środki na rzecz ITER będą przekazywane przez Euratom bezpośrednio do Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Rozwoju Energii Termojądrowej (*Fusion For Energy - F4E*).

Stan prac nad projektem

Główne etapy prac nad budową zostały zrealizowane w ostatnich latach - na rzecz Organizacji ITER przekazano siedzibę oraz zainaugurowano budowę tokamaka (montaż otworu tokamaka, budowa klocków sejsmicznych, betonowych piwnic) na terenie Francji. W czerwcu 2013 r. rozpoczęto realizację dwóch największych kontraktów na budowę tokamaka (umowę na dostawę i instalację mechaniki, ogrzewania, wentylacji i klimatyzacji oraz elektryki wraz z obsługą - dla kompleksu tokamaka i okolicznych budynków) a także produkcję elementów komory próżniowej i magnesów potrzebnych do realizacji projektu. Dokonano również konwoju pierwszych ciężkich składników budowy. W procedurze udzielania licencji, Republika Francuska wydała dekret zezwalający na instalację obiektu jądrowego ITER na terenie Francji.

Informacje o projekcie:

Szczegółowe informacji o projekcie ITER znajdują się na stronie Komisji Europejskiej:
http://ec.europa.eu/research/energy/euratom/fusion/iter/index_en.htm

Działalność badawcza:

- Działania naukowe i szkoleniowe w dziedzinie fuzji termojądrowej podejmowane na rzecz ITER, realizowane są w ramach programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2014-2018) uzupełniającego „Horyzont 2020” - program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji. Link do decyzji Rady UE został podany poniżej. Więcej informacji na temat programu Euratom znajduje się na stronie Komisji Europejskiej: <http://ec.europa.eu/research/energy/euratom/en.htm>
- Prace badawcze na rzecz ITER realizowane są na podstawie dwuletnich programów prac Euratom. W chwili obecnej trwają uzgodnienia programu prac na lata 2014-2015 (*Work Programme 2014-2015*). Treść programu prac znajduje się na stronie KE: http://ec.europa.eu/research/energy/index_en.cfm
- Zaproszenie do składania wniosków w ramach programów prac na lata 2014-2015 wynikających z programu „Horyzont 2020” - programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014-2020) oraz z programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2014-2018) uzupełniającego „Horyzont 2020” (2013/C 361/06) znajduje się na stronie KE: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:361:0009:0009:PL:PDF>

Udział przemysłu:

- Informacji na temat możliwości udziału przedsiębiorstw i przemysłu w realizacji kontraktów na rzecz ITER udziela krajowy łącznik ds. współpracy F4E z przemysłem (*Industry Liaison Officer*) - Pani Sylwia Wójtowicz (kontakt: sylwia.wojtowicz@technologypark.pl, tel.: +48 71 798 58 00, faks: +48 71 780 40 34)

Akty prawne:

- [Decyzja Rady z dnia 27 marca 2007 r. powołująca Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznająca mu określone korzyści \(2007/198/Euratom\)](#)
  - [Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 grudnia 2011 r. zmieniająca porozumienie międzyinstytucjonalne z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie dyscypliny budżetowej i należytego zarządzania finansami w zakresie wieloletnich ram finansowych, w celu zaspokojenia dodatkowych potrzeb finansowych projektu ITER \(2012/5/UE\)](#)
  - [Decyzja Rady z dnia 13 grudnia 2013 r. zmieniająca decyzję 2007/198/Euratom powołującą Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznającą mu określone korzyści \(2013/791/Euratom\)](#)
  - [Rozporządzenie Rady \(Euratom\) nr 1314/2013 z 16 grudnia 2013 r. w sprawie programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej \(2014–2018\) uzupełniającego „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji](#)